

CZU: 343.15:343.13(478)

[https://doi.org/10.59295/sum8\(178\)2024_18](https://doi.org/10.59295/sum8(178)2024_18)

REVIZUIREA PROCESULUI PENAL ÎNTEMEIATĂ PE INCONCILIABILITATEA HOTĂRĂRILOR JUDECĂTOREȘTI IREVOCABILE

*Tatiana VÎZDOAGĂ, Adela MORCOV,**Universitatea de Stat din Moldova*

Prezentul studiu are drept scop stabilirea esenței revizuirii procesului penal întemeiate pe existența a două sau mai multe hotărâri judecătorești irevocabile – contradictorii. În context, au fost determinate care sunt trăsăturile specifice ale acestui temei de revizuire, care sunt felurile hotărârilor judecătorești care intră sub incidența temeiului de revizuire supus dezbaterii, ce presupune irevocabilitatea acestora, precum și ce alte condiții mai relevă acest temei de revizuire.

În cele din urmă a fost stabilit faptul că doar hotărârile judecătorești penale irevocabile prin care a fost soluționat fondul cauzei, care rezidă din procese independente, pot constitui obiect al temeiului de revizuire stabilit la art. 458 alin. (3) pct.3) CPP RM. Mai mult ca atât, starea de inconciliabilitate trebuie în mod obligatoriu să se refere la împrejurările esențiale ale cauzei și exclusiv la situații contradictorii de fapt, nu de drept.

Cuvinte-cheie: revizuirea procesului penal, temeiuri de revizuire, condiții de revizuire, hotărâri judecătorești irevocabile, cale extraordinară de atac, inconciliabilitate, hotărâri contradictorii.

REVIEW OF THE CRIMINAL TRIAL BASED ON THE INCOMPATIBILITY OF IRREVOCABLE JUDICIAL DECISIONS

The purpose of this study is to elucidate the fundamental nature of the revision of the criminal process predicated on the existence of two or more irrevocable and contradictory judicial decisions. Within this framework, the study delineates the specific characteristics of this ground for review, identifies the categories of court decisions that fall within the ambit of this review, examines the implications of their irrevocability, and outlines the additional conditions that delineate this particular basis for revision.

Ultimately, it was determined that only irrevocable criminal court decisions, which adjudicate the merits of the case and originate from independent proceedings, may serve as the basis for review established in Article 458, paragraph (3), point (3) of the Criminal Procedure Code of the Republic of Moldova. Furthermore, the state of irreconcilability must pertain exclusively to the essential facts of the case and address contradictory factual situations, rather than discrepancies in legal interpretations.

Keywords: Review of the Criminal Proceeding, grounds for reopening, conditions for review, final court rulings, extraordinary remedy, irreconcilability, contradictory rulings.

Introducere

În repetate rânduri, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare „CEDO” sau „Curte”) a iterat despre faptul că dreptul la o instanță, garantat de articolul 6§1 al Convenției, presupune respectarea principiului preeminenței dreptului. Unul din aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care cere ca, atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție (*a se vedea Brumărescu v. România, [GC], nr. 28342/95, § 61, ECHR 1999-VII*). În opinia Curții, acest principiu cere ca nicio parte să nu aibă dreptul să solicite revizuirea unei hotărâri irevocabile și obligatorii, doar cu scopul de a obține o reexaminare și o nouă determinare a cauzei. Competența instanțelor ierarhic superioare de revizuire trebuie exercitată pentru a corecta erorile judiciare și omisiunile justiției, dar nu pentru a efectua o nouă examinare. Revizuirea nu trebuie considerată un apel camuflat, iar simpla existență a două opinii diferite cu privire la aceeași chestiune nu este un temei de reexaminare. O derogare de la acest principiu este justificată doar atunci când este necesară, datorită unor circumstanțe esențiale și convingătoare (*a se vedea Ryabykh v. Russia, nr. 52854/99, § 52, ECHR 2003-IX*) [1, §20].

Simpla posibilitate de redeschidere a unui caz penal este, prin urmare, *prima facie* compatibilă cu Convenția, inclusiv cu garanțiile articolului 6. Cu toate acestea, anumite circumstanțe speciale ale cazului pot releva că modul real în care a fost utilizat, a afectat însăși esența unui proces echitabil. În special, Curtea trebuie să evalueze dacă, într-o anumită cauză, competența de a lansa și de a efectua un control de supraveghere a fost exercitată de autorități pentru a realiza, în cea mai mare măsură posibilă, un echilibru just între interesele individului și necesitatea asigurării eficacității sistemului de justiție penală [2, §57].

Așadar, este important de a stabili care sunt condițiile în care revizuirea procesului penal ar asigura acel echilibru just între interesele individului și necesitatea asigurării eficacității sistemului de justiție penală, precum și în vederea neadmiterii subminării principiului securității raporturilor juridice. Având în vedere această necesitate, în prezentul demers ne propunem drept scop stabilirea esenței revizuirii procesului penal întemeiat pe inconciliabilitatea hotărârilor judecătorești irevocabile.

Discuții și rezultate obținute

Conform art. 458 alin. (3) pct. 3) Cod procedură penală al Republicii Moldova (în continuare „CPP RM”), revizuirea poate fi cerută în cazurile în care: 3) două sau mai multe hotărâri judecătorești irevocabile nu se pot concilia.

Astfel, din conținutul art. 458 alin. (3) pct. 3) CPP RM constatăm faptul că pentru declararea unei cereri de revizuire uzând temeiul specificat, sunt necesare întrunirea următoarelor condiții:

- a. Existența a două sau mai multor hotărâri judecătorești irevocabile;
- b. Existența unei situații de inconciliabilitate între acestea.

Prima facie, textul legii pare a fi clar și exhaustiv, însă la o analiză mai minuțioasă, nu oferă un răspuns univoc asupra felului hotărârilor judecătorești irevocabile; asupra faptului dacă inconciliabilitatea hotărârilor vizează doar fondul cauzei sau și erori de procedură/constatări de încălcări a drepturilor ș.a.; asupra faptului dacă inconciliabilitatea vizează doar dispozitivul hotărârilor sau și constatările efectuate în conținutul acestora, precum și alte circumstanțe care pot cauza probleme în practica judiciară.

În literatura de specialitate românească [3, p. 369], autorii indică faptul că trăsăturile specifice acestui caz de revizuire sunt următoarele:

- a. Existența a două sau mai multe hotărâri penale definitive;
- b. Hotărârile definitive să fie inconciliabile, ceea ce ar însemna că se exclud una pe alta;
- c. Inconciliabilitatea trebuie să rezulte din dispozitivele hotărârilor.

În cele ce urmează vom pune în discuție fiecare dintre condițiile declarării revizuirii în temeiul art. 458 alin. (3) pct.3) CPP RM, în vederea dezbaterii tuturor aspectelor, atât ce se referă la interpretările și versiunile identificate în resursele științifice, cât și cele din practica judiciară.

Existența a două sau mai multe hotărâri judecătorești irevocabile

Prim, punctăm faptul că, atunci când legea procesual penală se referă în acest caz la hotărâri judecătorești irevocabile, are în vedere exclusiv hotărâri judecătorești în materie penală.

Or, nu va putea fi declarată revizuirea în lumina articolului supus dezbaterii (i.e. art. 458 alin. (3) pct.3) CPP RM) atunci când o hotărâre judecătorească civilă este inconciliabilă cu o hotărâre judecătorească penală. Aceste rațiuni au fost expuse de Curtea Constituțională în decizia nr. 28 din 12.03.2020 de inadmisibilitate a sesizării nr. 7a/2020 privind controlul constituționalității articolelor 458 alin. (3) pct. 3) și 462 alineatele (5) și (6) din Codul de procedură penală [4].

Curtea Constituțională în cauza nominalizată a statuat următoarele [4]: „31. [...] Această situație (n.a. art. 458 alin. (3) pct.3) CPP RM) se referă *stricto sensu* la hotărâri judecătorești irevocabile pronunțate în cauze penale, nefiind înglobată hotărârea judecătorească din cauza civilă. 32. În acest sens, Curtea reține că, prin definiție și esență, obiectul examinării în procesul penal diferă de cel din procesul civil. 34. Curtea mai observă că, potrivit **articolului 458 alin. (3) pct. 2) din Codul de procedură penală**, revizuirea poate fi solicitată și în cazul în care s-au stabilit alte circumstanțe de care instanța nu a avut cunoștință la emiterea [...]. 35. Sub acest aspect, Cur-

tea subliniază că **articolul enunțat supra cuprinde situația în care circumstanțele stabilite în hotărârea judecătorească irevocabilă civilă și probele din cadrul procesului civil pot fi invocate pentru revizuirea procesului penal, cu respectarea condițiilor stabilite de acest articol.** [...] 37. Curtea reține că, în sensul articolului 458 alin. (3) pct. 2) din Codul de procedură penală, **nu hotărârea judecătorească irevocabilă pronunțată în cauza civilă ar putea constitui în sine un motiv de revizuire, ci faptele și probele reținute în cadrul procesului civil pot fi invocate pentru revizuirea procesului penal, prin aplicarea criteriilor de apreciere a probelor stabilite în articolul 101 alin. (1) din Codul de procedură penală (s.n.)...41. Totuși, ignorarea hotărârii judecătorești dintr-o altă cauză ar putea afecta, având în vedere circumstanțele cauzei concrete, dreptul la un proces echitabil, garantat de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și de articolul 20 din Constituție (s.n.).** 42. [...] există posibilitatea de a solicita revizuirea unei hotărâri judecătorești irevocabile penale în cazul stabilirii unor circumstanțe și probe în cadrul unui proces civil, în baza articolului 458 alin. (3) pct. 2) din Codul de procedură penală (s.n.).”

Luând în considerare rațiunile Curții Constituționale, vom aprecia că în cazul existenței unei hotărâri judecătorești civile inconciliabile cu hotărârea judecătorească penală, art. 458 alin.(3) pct. 3) CPP RM, nu va putea fi invocat în vederea revizuirii. Totuși, circumstanțele stabilite prin hotărâre judecătorească civilă în anumite condiții vor putea fi invocate la revizuire în cazul introducerii cererii în temeiul art. 458 alin.(3) pct. 2) CPP RM – circumstanțe noi sau recent descoperite.

Secund, având în vedere că a fost stabilit faptul că, temeiul de revizuire supus dezbaterii vizează doar hotărârile judecătorești penale, în cele ce urmează este necesar de a stabili la ce tipuri de hotărâri penale face trimitere prevederea legală.

Conform art. 6, pct. 13) CPP RM, prin termenul „hotărâre judecătorească” utilizat în actul normativ, înțelegem hotărârea instanței judecătorești adoptată într-o cauză penală: sentință, decizie, încheiere și hotărâre.

Potrivit art. 6, pct. 42) CPP RM - prin sentință avem în vedere hotărâre prin care cauza penală se soluționează în fond de instanța de judecată; potrivit art. 6, pct. 9) CPP RM - decizia constituie o hotărâre prin care instanța se pronunță asupra apelului, recursului, recursului în anulare, precum și hotărârea instanței de apel și de recurs la rejudecarea cauzei; iar potrivit art.6, pct. 21) CPP RM - încheierea constituie hotărârea adoptată de către instanța de judecată până la darea sentinței sau deciziei (n.a. prin care instanța de judecată soluționează incidentele procedurale).

Astfel, legea califică toate actele emise de instanța de judecată drept „hotărâre judecătorească”, indiferent dacă prin acestea se soluționează fondul cauzei, sau se soluționează anumite incidente procesuale. Însă, care dintre acestea sunt capabile să vină în contradicție unele cu altele, în măsura în care să determine posibilitatea introducerii cererii de revizuire?

Consemnăm astfel că, aplicând metoda interpretării teleologice a prevederilor CPP RM ce vizează instituția revizuirii, invocăm faptul că revizuirea determină întotdeauna necesitatea de reexaminare a fondului cauzei, datorită apariției unor circumstanțe care ar putea influența soluția irevocabilă a instanței de judecată. Fondul cauzei presupune de altfel soluționarea de către instanța de judecată a tuturor aspectelor de drept substanțial și procesual.

Opinia relatată are la bază statuările Curții Constituționale, care a reținut că revizuirea, ca o cale extraordinară de atac, privește numai hotărârile judecătorești irevocabile care conțin o rezolvare a fondului cauzei, deoarece prin revizuire se urmărește înlăturarea erorilor de fapt pe care le conțin hotărârile judecătorești, or, asemenea erori pot fi întâlnite numai în hotărârile care rezolvă fondul cauzei penale [5, § 33].

Per exclusio, vom determina că nu toate felurile de hotărâri judecătorești devenite irevocabile pot fi supuse revizuirii în baza temeiului supus dezbaterii, iar finalmente concluzionăm că pot fi **inconciliabile doar hotărârile judecătorești prin care a fost soluționat fondul cauzei.**

De la aplicabilitate vor fi înlăturate hotărârile instanței de judecată prin care au fost examinate demersurile de aplicare a măsurilor preventive, a măsurilor de siguranță sau încheierile judecătorului de instrucție emise în ordinea art. 313 CPP RM, și alte încheieri (inclusiv protocolare) prin care au fost soluționate incidente procesuale apărute până la sau după pronunțarea sentinței sau a deciziei asupra fondului.

Totodată, deși aceste tipuri de hotărâri prin care nu s-a soluționat fondul cauzei nu pot fi supuse revizuirii

de sine stătător, acestea după caz, pot constitui obiect al examinării la rejudecarea cauzei după admiterea cererii de revizuire, când încheierile constituie o sursă a încălcării vreunui drept.

Suplimentar, vom puncta faptul că, și urmare a constatărilor făcute de către autorii români, potrivit practicii judiciare poate fi introdusă revizuirea atunci când două hotărâri judecătorești nu se pot concilia doar atunci când este vorba despre hotărâri definitive prin care s-a soluționat fondul cauzei prin condamnare, amânare sau renunțare la aplicarea pedepsei, achitare sau încetare a procesului penal [6, p. 369].

Tot în practica instanțelor judecătorești române, a fost stabilit că hotărârile inconciliabile pot fi supuse revizuirii dacă prezintă următoarele caracteristici: sunt definitive, au caracter penal, conțin o rezolvare a fondului, nu sunt atacate concomitent prin alte căi extraordinare, iar inconciliabilitatea rezultă din dispozitivul hotărârii și se referă la situații de fapt, și nu de drept [7, p. 369].

Similară este și opinia autorului Păvăleanu V., care la fel indică faptul că hotărârile trebuie să soluționeze fondul cauzei. Sub acest aspect, se cere ca instanța să se fi pronunțat diferit asupra faptei, a săvârșirii ei de către inculpat și a vinovăției acestuia [8, p. 579].

Tertio, referitor la statutul „irevocabil” al hotărârii judecătorești, vom puncta că în corespundere cu prevederile art. 466 alin. (5) CPP RM, hotărârile judecătorești menționate la alin.(2) și alin. (4) devin irevocabile la data când au devenit definitive. Coroborat cu prevederile art. 466, alin.(2) și alin. (4) CPP RM - irevocabile sunt:

1. Hotărârea primei instanțe: 1) la data pronunțării, când hotărârea nu este supusă apelului și nici recursului; 2) la data expirării termenului de apel: a) când nu s-a declarat apel în termen; b) când apelul declarat a fost retras înăuntrul termenului stabilit; 3) la data retragerii apelului și încetării procedurii de apel, dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de apel; 4) la data expirării termenului de recurs, în cazul hotărârilor nesupuse apelului sau dacă apelul a fost respins: a) când nu s-a declarat recurs în termen; b) când recursul declarat a fost retras înăuntrul termenului stabilit; 5) la data retragerii recursului declarat împotriva hotărârilor menționate la pct.4) și încetării procedurii de recurs, dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de recurs; 6) la data pronunțării hotărârii prin care s-a respins recursul declarat împotriva hotărârilor menționate la pct. 4).

2. Hotărârea instanței de apel, va fi irevocabilă în condițiile enunțate la pct. 2-6 menționate mai sus, aplicate corespunzător.

3. Hotărârea instanței de recurs împotriva hotărârii pe cauzele pentru care legea nu prevede calea de atac apelul devine irevocabilă, dacă: 1) recursul a fost admis și procesul a luat sfârșit în instanța de recurs, fără rejudecare; 2) cauza a fost rejudecată de către instanța de recurs, după admiterea recursului; 3) cuprinde obligarea la plata cheltuielilor judiciare, în cazul respingerii recursului.

4. Hotărârea instanței de recurs - irevocabilă la data pronunțării acesteia.

Așadar, în cazul în care hotărârile nu sunt judecătorești, nu au caracter penal, în cazul în care prin acestea nu a fost soluționat fondul cauzei, și acestea nu au devenit irevocabile – nu poate fi uzată calea extraordinară de atac revizuirea în baza temeiului stabilit de art. 458 alin. (3) pct.3) CPP RM.

A contrario, dacă există vreuna dintre hotărâri care nu este irevocabilă, în privința acesteia este posibilă de a fi exercitată una din căile de atac ordinare în cadrul căreia este posibilă invocarea contradicțiilor identificate.

Existența unei situații de inconciliabilitate între acestea

Cu privire la cea de-a doua condiție stabilită de art. 458 alin. (3) pct. 3) CPP RM, pentru declararea revizuirii întemeiate pe articolul citat, este necesară stabilirea elementului – „nu se pot concilia”.

Nu orice deosebire legată de modul de soluționare a cauzelor constituie motiv de neconciliabilitate, ci hotărârile trebuie să se excludă una pe alta. Ireconciliabilitatea trebuie să se refere la împrejurările esențiale ale cauzei. Starea de neconciliabilitate poate exista în următoarele ipoteze: hotărârile se referă la aceeași faptă și la făptuitori diferiți, hotărârile se referă la același făptuitor și la fapte diferite sau hotărârile se referă la făptuitori și fapte diferite, dar corelative [3, p. 371].

În jurisprudența națională, potrivit statuărilor Colegiului Penal al CSJ, a fost conturată ideea potrivit căreia „este în drept de a declanșa revizuirea cauzei penale, dacă există două sau mai multe sentințe/decizii

pronunțate de instanțele penale care soluționează fondul cauzei, care nu pot fi atacate în același timp printr-o altă cale de atac, se exclud reciproc și dispozițiile acestor sentințe/decizii conțin soluții asupra aceluiași fapt și persoane. Astfel, Colegiul penal a conchis că din cercetarea încheierilor, deciziilor instanțelor de fond și de recurs menționate instanța de judecată corect nu a stabilit careva sentințe sau decizii pronunțate de instanțele penale ce soluționează fondul cauzei asupra persoanei și care s-ar exclude reciproc.” [9, p. 8].

Statuările instanței supreme duc la concluzia suplimentară că, pe lângă inconciliabilitate, **existența hotărârilor judecătorești trebuie să rezide din două procese independente**, și nicidecum nu se are în vedere că poate exista un caz de inconciliabilitate a hotărârilor judecătorești pronunțate în aceeași cauză de instanțele de diferit grad (spre exemplu hotărârea instanței de fond prin care persoana este achitată, și decizia instanței de apel emisă în cadrul aceleiași cauze prin care se casează hotărârea primei instanțe, iar persoana este condamnată: nu presupune existența cazului de revizuire supus dezbaterii), în măsură să determine admiterea cererii de revizuire.

Aceeași concluzie a transpus-o și autorul român Păvăleanu V, care citându-l pe Theodoru Gr., a relatat faptul că, cauzele în care s-au pronunțat hotărârile trebuie să fie autonome, în sensul că acestea nu s-au pronunțat în aceeași cauză, în condițiile unei disjungeri sau ca urmare a unor soluții contrare date în căile de atac. Astfel, în opinia autorului, nu va exista caz de revizuire dacă atacându-se cu apel hotărârea primei instanțe, s-a dat o hotărâre definitivă pentru inculpatul apelant fără a se extinde și la inculpatul care nu a declarat apel, ceea ce poate determina o situație contrară între soluțiile date față de participanții la aceeași infracțiune. De asemenea, dacă s-a disjuns cauza pentru unul dintre inculpați, la reluarea judecării față de acesta, în baza unor probe noi, se poate da o hotărâre contrară celei pronunțate pentru primul inculpat judecat [10, p. 579].

Subsidiar, la stabilirea stării de inconciliabilitate, considerăm că urmează să determinăm dacă conflictul între hotărâri trebuie să rezulte doar din dispozițiile hotărârilor, sau și din textul acestora/constatările instanței de judecată.

La acest capitol, unii autori sunt de părere că inconciliabilitatea trebuie să rezulte din dispozițiile hotărârilor [11, p. 6], iar în opinia altora hotărârile irevocabile sunt inconciliabile atunci când cumulativ, și prin conținut și prin soluția dispusă se exclud reciproc [12, p. 434], ultima dintre soluții o considerăm a fi viabilă.

În opinia autoarei române Otilia Ghenici, întemeiată pe practica judiciară română, motivul de revizuire analizat se referă la pronunțarea unor hotărâri care nu se pot concilia sub aspectele pe care le constată sau le decid. Inconciliabilitatea trebuie să rezulte din ceea ce s-a dispus prin hotărârea definitivă, deci prin dispozitiv, iar atunci când acesta nu este determinant în lămurirea soluțiilor ce nu se pot concilia, se poate apela și la considerentele care-l precizează, iar dispozitivul trebuie să se refere la situații de fapt, nu de drept [3, p. 372-373].

Tot în opinia autoarei, în acest caz, similar ca în legislația Republicii Moldova, legea nu mai prevede expres și condiția ca neconciliabilitatea să atragă nelegalitatea sau netemeinicia hotărârii, întrucât în această ipoteză, în mod evident trebuie revizuite toate hotărârile, pentru a rămâne în ființă numai hotărârea care reflectă adevărul (n.a. juridic) și care este conformă cu legea [3, p. 373].

Într-o asemenea situație este posibil să fie greșite ambele hotărâri sau numai una dintre ele, însă este exclus cu desăvârșire ca ambele să cuprindă soluția justă [13, p. 578].

La fel, într-o opinie se relatează că hotărârile judecătorești trebuie să fie perfect inconciliabile, întrucât în cazul în care această exigență nu este atinsă, revizuirea procesului nu ar fi trebuit admisă. Or, anumite divergențe minore care nu schimbă soluția asupra cauzei nu ar putea submina importanța principiului securității raporturilor juridice [14, cap. I, pct. 2].

În același raport se oferă un exemplu care se pliază perfect cu una dintre situațiile inconciliabilității, menționându-se că dacă împotriva a două persoane separate sunt pronunțate două condamnări pentru aceeași faptă, este de neconceput ca aceste două persoane să fi comis această infracțiune împreună, atunci, logic, asta înseamnă că unul dintre cei doi condamnați este de fapt nevinovat [14, cap. I, pct. 2].

Într-o altă opinie, inconciliabilitatea este posibilă atunci când hotărârile definitive privesc pe diferiți participanți la săvârșirea unei infracțiuni, care nefiind deodată cunoscuți au fost urmăriți și judecați separat. Astfel, printr-o hotărâre este condamnat un inculpat, considerându-se că fapta există, iar în altă cauză, fiind judecat un complice la aceeași faptă se neagă existența ei [8, p. 579].

Tot literatura juridică română, mai consideră a întruni aceste condiții de inconciliabilitate – două hotărâri care se referă la același faptuitor căruia i se rețin fapte diferite, săvârșite în aceeași zi, la aceeași oră, dar în localități diferite. În schimb, nu constituie hotărâri care nu se pot concilia hotărârile definitive și separate prin care au fost pronunțate pedepse pentru fapte concurente [15, p. 473]. *A simili*, și autorul Teodor-Viorel Gheorghe indică faptul că contradictorialitatea dintre hotărâri trebuie înțeleasă în sensul de contradicție între situațiile de fapt reținute [16, p. 466].

Concluzii

Având în vedere cele expuse *supra* aferent condiției supuse dezbaterii, concluzionăm faptul că hotărârile care se exclud reciproc trebuie să rezide din două sau mai multe procese independente, să nu existe posibilitatea ca acestea să fie atacate printr-o altă cale de atac ordinară, să se excludă reciproc obligatoriu – prin dispozitiv, iar atunci când nu este determinant, să se poată apela și la considerentele specificate în textul acestora, precum și să se refere exclusiv la situații contradictorii de fapt, nu de drept.

Finalmente, se va ține cont de faptul că se va solicita revizuirea ambelor hotărâri inconciliabile, cu obligativitatea conexării și judecării revizuirii precum și a rejudecării după o eventuală admitere a revizuirii, în cadrul unui singur proces. Curtea Constituțională a dezbătut chestiunea privind conexarea cauzelor a cărei revizuire se solicită în temeiul art. 458 alin. (3) pct. 3) CPP RM, invocând următoarele: „43. *Cu privire la conexarea cauzelor în procesul de rejudecare, Curtea notează că, potrivit articolului 462 alin. (6) din Codul de procedură penală, în cazul admiterii cererii de revizuire pentru că există câteva hotărâri ce nu se pot concilia, cauzele în care aceste hotărâri au fost pronunțate se conexează pentru rejudecare. 44. Având în vedere cele menționate în §32 din prezenta decizie, Curtea reține că instanța de judecată are posibilitatea de a conexa doar cauzele penale în care două sau mai multe hotărâri judecătorești irevocabile nu se pot concilia, dat fiind faptul că este respectată competența instanței de judecată în materie penală.*” [4].

Referințe:

1. *Cauza Curții Europene a Drepturilor Omului BUJNIȚA C. MOLDOVEI. Cererea nr. 36492/02 din 16.01.2007. Definitivă la 16.04.2007* [Accesat: 19.04.2024]. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-127785>
2. *Cauza Curții Europene a Drepturilor Omului NIKITIN c. RUSSIA. Cererea nr. 50178/99 din 20.07.2004. Definitivă la 20.07.2004* [Accesat: 19.04.2024]. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-61928>
3. GHENICI, Otilia. *Căile extraordinare de atac în procesul penal*. București: Universul juridic, 2022. ISBN 978-606-39-0779-1.
4. *Decizia Curții Constituționale nr. 28 din 12.03.2020* [Accesat: 15.09.2024]. Disponibil: <https://www.constcourt.md/ccdocview.php?tip=decizii&docid=772&l=ro>
5. *Decizia Curții Constituționale nr.66 din 15.06.2020 de inadmisibilitate a sesizării nr. 15g/2020 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 313, 458 și 460 din CPP RM* [Accesat: 04.03.2024]. Disponibil: <https://www.constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=decizii&docid=814>
6. *A se vedea Înalta Curte de Casație și Justiție, completul de 9 judecători, decizia nr. 42 din 14.02.2005 și mai recente decizii: s. pen. nr. 1799/2014; nr. 125/2017; nr. 12/2017; nr. 61/2015, citată de GHENICI Otilia. Căile extraordinare de atac în procesul penal*. București: Universul juridic, 2022 ISBN 978-606-39-0779-1.
7. *A se vedea Înalta Curte de Casație și Justiție, s. pen. Dec. Nr. 399/2015, disponibilă pe www.scj.ro, citată de GHENICI Otilia. Căile extraordinare de atac în procesul penal*. București: Universul juridic, 2022 ISBN 978-606-39-0779-1.
8. PĂVĂLEANU, V. *Drept procesual penal*. București: Pro Universitaria, 2016. ISBN 978-606-26-0589-6.
9. *Decizia Curții Supreme de Justiție din 06.11.2016, Colegiul penal. Dosarul nr. Ira-1261/2019*. [Accesat: 04.03.2024]. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=14601
10. THEODORU Gr. *Tratat de drept penal*. Ed. a 2-a. București: Ed. Hamangiu, 2008, citat de PĂVĂLEANU, V. *Drept procesual penal*. București: Pro Universitaria, 2016. ISBN 978-606-26-0589-6.
11. OLTEANU, A. *Analiza cazurilor de revizuire în reglementarea procesual penală*. Constanța: Facultatea de Drept și Științe Administrative Universitatea Ovidius din Constanța. [Accesat: 18.03.2024]. Disponibil: http://old.mpublic.ro/jurisprudenta/publicatii/analiza_cazurilor_de_revizuire.pdf.

12. POALELUNGI, M., DOLEA I., VÎZDOAGĂ T. ș.a. *Manualul Judecătorului pe cauze penale*. Ed. I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2013
13. VOLONCIU, N. *Tratat de procedură penală, Partea Specială*. Vol. II. București: Ed. Paideia 1994, citat de PĂVĂLEANU, V. *Drept procesual penal*. București: Pro Universitaria, 2016. ISBN 978-606-26-0589-6.
14. Tourret A., Fenech G. *Rapport d'information nr. 1598, par la commission des lois constitutionnelles, de la législation et de l'administration générale de la République, en conclusion des travaux d'une mission d'information sur la révision des condamnations pénales*. [Accesat: 18.03.2024]. Disponibil: <https://www.assemblee-nationale.fr/14/rap-info/i1598.asp>
15. BOROI, Al. NEGRUȚ G.. *Drept procesual penal*. Ed. a 2-a, reviz. și actualiz. București: Editura Hamangiu, 2020, ISBN 978-606-27-1449-9.
16. GHEORGHE, T. V. *Aflarea adevărului, principiu fundamental al procesului penal*. București: Editura Hamangiu, 2021.

Date despre autori:

Tatiana VÎZDOAGĂ, doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova. **ORCID:** 0000-0002-7783-5247

E-mail: tatianavizdoaga@gmail.com

Adela MORCOV, doctorandă, Școala Doctorală Științe Juridice și Economice, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0002-7035-7772

E-mail: morcov.adela@gmail.com

Prezentat la 30.09.2024